

A reintegrációs őrizet bevezetése óta eltelt időszak tapasztalatai

Feljegyzések egy kodifikáció margójára

Előzmények

1. A szabadságelvonással járó kényszerintézkedések és a szabadságvesztés kiváltását célzó jogintézmények (pl. házi őrizet) és a biztonságos végrehajtást biztosító eszközök vizsgálata
2. A büntetés-végrehajtási intézetek nemzetközi elvárásoknak való megfelelésével összefüggő átfogó vizsgálat megállapításaihoz kapcsolódó intézkedésekről szóló 1040/2011. (III. 9.) Korm. határozat

5. A Kormány

a) egyetért azzal, hogy - a szükségtelen szabadságkorlátozás visszaszorítása végett - a lakóhelyen elektronikus távfelügyeleti eszközzel ellenőrzött házi őrizet elrendelésének feltételei megteremtődjenek,

3. Az új büntetés-végrehajtási kódex megalkotásáról szóló 1415/2013. (VII. 5.) Korm. határozat

1. f) meg kell vizsgálni a zsúfoltság csökkentése érdekében az elektronikus távfelügyelet büntetés-végrehajtási szervezet keretei között való alkalmazásának lehetőségét a fogvatartottak őrzött területen kívüli munkáltatása, illetve civil kórházi elhelyezése során, valamint a szabadságvesztés utolsó szakaszában;

4. A büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelők bv. szervezetbe integrálása (2014. június 6.)

A reintegrációs őrizet szabályozása

- **A 2015. április 1-jével hatályba lépő szabályozás (2014. évi LXXII. törvény módosítása 2014. XI. 25.)**

Megadja a kereteket a bv. bírói eljárás szabályai és a feltételrendszer meghatározásával.

A reintegrációs őrizet alatt az elítélt korlátozottan visszanyeri személyi szabadságát, elhagyhatja a büntetés-végrehajtási intézetet, de csak a bv. bíró által kijelölt lakásban tartózkodhat és azt csak meghatározott célból a bv. bíró által meghatározott időben és úti céllal hagyhatja el. Korlátozott az elítélt a mozgási szabadságában és a tartózkodási hely szabad megválasztásában. Elrendelése, megszüntetése bv. bírói hatáskörbe tartozik. Bv. titkár korlátozott jogkörben járhat el. Elhatárolás feltételes szabadságra bocsátástól – a végrehajtás folyik.

Célja a társadalmi visszailleszkedés segítése, a jogintézmény átmentet képez a teljes szabadságelvonás és szabad élet viszonyai között. Kontrolált körülmények között és felügyelt (elektronikus távfelügyeleti eszköz és bv. pártfogó felügyelő ellenőrző tevékenysége) végrehajtási szakasz, amely legfeljebb hat hónapig tarthat. Ebben az időszakban az elítélt biztosítja a megélhetését, munkát kereshet és vállalhat, tanulmányokat folytathat, újraalakíthatja és erősítheti családi, társadalmi kapcsolatait.

Személyi és tárgyi feltételek:

- a társadalomra kevésbé veszélyes, nem életvitelszerű bűnelkövetők, akiket első alkalommal ítétek végrehajtandó szabadságvesztésre, amelyet börtön vagy fogház végrehajtási fokozatban töltenek és a büntetés tartama az öt évet nem haladja meg, továbbá az elkövetett bűncselekmény nem tartozik a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontjában meghatározott személy elleni erőszakos bűncselekmények alá,
- az elítélttel szemben nem vár további szabadságvesztés végrehajtásra, nem került sor az előzetes letartóztatás megszakítására, az előírt minimum tartamot kitöltötte (3 hó, illetve 6 hó);
- az elítélt vállalja a reintegrációs őrizetbe helyezést és van olyan lakás – külső személy tulajdonos esetén erről befogadó nyilatkozatot ad – ahol az végrehajtható (távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmas).

Megszüntetés indokai:

- új büntetőeljárás indul vagy újabb szabadságvesztést kell végrehajtani,
- a reintegrációs őrizet magatartási, illetve a távfelügyeleti eszköz alkalmazási szabályainak megszegése,
- a bv. bíró a feltételes szabadságra bocsátást mellőzte.

- **A 2015. július 1-jével hatályba lépő szabályozás (2015. évi LXXVI. törvény mód.)**

Célszerűségi szempontok indokolták speciális illetékességi szabályok beiktatását a bv. bírói eljárásba (reintegrációs őrizet feltételeinek eseti jellegű és tényleges megváltoztatása, feltételes eng. és a megszüntetés esetére a kijelölt lakás elhelyezkedése szerinti illetékességet állapít meg).

A büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő feladatkörének és illetékességének rögzítése.

Kezdeti tapasztalatok, reális életviszonyok is indukáltak módosítást, pl. a befogadó nyilatkozatot a jogszerű lakáshasználat, vagyis a bérleti jogviszony is megalapozhatja.

Megszüntetési ok lesz a befogadó nyilatkozat visszavonása, kivéve, ha újabb megfelelő lakást tud megjelölni az elítélt, ideértve a technikai alkalmatlanság esetét is.

- **A 2017. január 1-jével hatályba lépő szabályozás (2016. évi CX. törvény mód.)**

Az Emberi Jogok Európai Bírósága 2015. március 10-én meghozta vezető ítéletét a Varga és társai kontra Magyarország ügyben a börtönzsúfoltságot kifogásoló panaszokról, amelyben hazánkat az egyezményesértő fogvatartási körülmények megszüntetésére, valamint hatékony preventív, illetve kompenzációs jogorvoslat kialakítására hívta fel. Hazánk cselekvési tervet készít, amelyben a férőhely-bővítés mellett a jogalkotás eszközeivel is segítse a probléma felszámolását és egy sui generis jogorvoslati eszköz bevezetését irányozza elő, ennek felel meg a törvénymódosítás. Erre tekintettel az EJEB felfüggeszti az ügyekben az eljárási cselekményeket.

A módosítási irányok közül elsőként a reintegrációs őrizet alkalmazási körének kiterjesztését érdemes kiemelni. Ez egyrészt abból ered, hogy az elítéltek korábbinál szélesebb köre lesz e kedvezménybe bevonható, másrészt egyes esetekben a hatályosnál hosszabb lesz a reintegrációs őrizetben tölthető idő. E változtatások révén csökkenthető az érintett elítéltek esetében a büntetés-végrehajtási intézetben (a továbbiakban: bv. intézet) bent töltött időtartam, ami hozzájárul a telítettség részbeni enyhítéséhez. A törvény preventív eszközként vezette be egy speciális jogcímen alapuló panaszt és a zsúfolt elhelyezési körülmények miatti jogsérelemmel arányban álló, hatékony kompenzációt biztosító kártalanítási eljárást.

- **A reintegrációs őrizetre bocsátható elítélti kör kiterjesztése és a reintegrációs őrizetben tölthető időtartam megemelése**

Bv. tv. 187/A. § (1) Ha a szabadságvesztés céljának megvalósulása ilyen módon is biztosítható, a feltételes szabadságra bocsátás esedékessége, illetve ennek kizárása vagy kizártsága esetén a szabadulás várható időpontja előtt reintegrációs őrizetbe helyezhető az az elítélt,

- aki azt vállalja és
- gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, vagy
- ha szándékos bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, akkor
  - a) nem a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontjában meghatározott személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt ítélték el,
  - b) első ízben ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre vagy visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő, és
  - c) öt évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztést tölt.

(1a) A reintegrációs őrizet időtartama

- a) legfeljebb egy év, ha az elítéltet gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre,
- b) az a) pontban meghatározottakon kívül legfeljebb tíz hónap.

- **A 2018. január 1-jével hatályba lépő szabályozás (2017. évi CXLIV. törvény mód)**

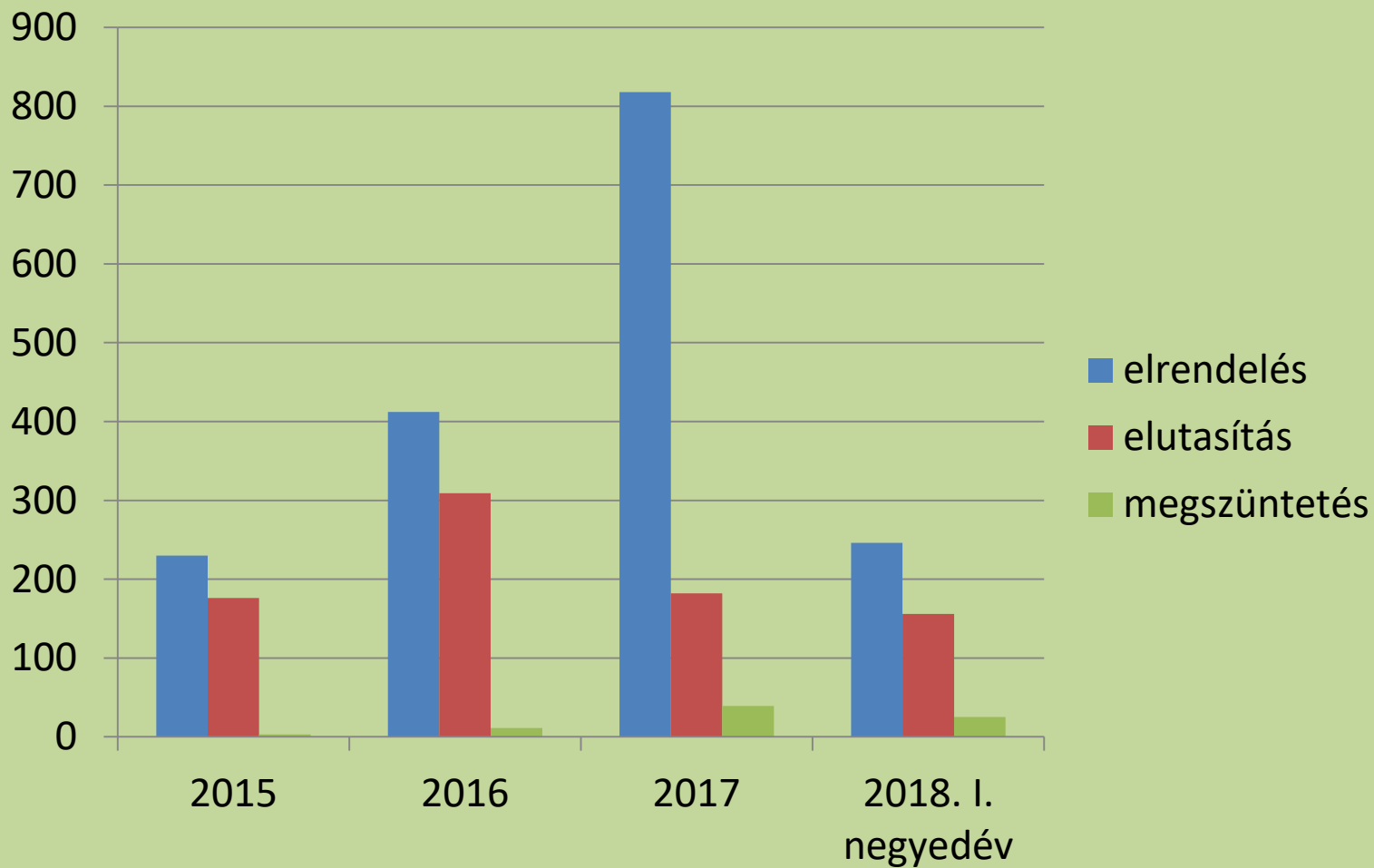
A módosítás kifejezetten a gyakorlat oldaláról érkezett kezdeményezésre született.

A Bv. tv. 2017. január 1-jei módosításának eredményeként közel duplájára emelkedett az egyidejűleg reintegrációs őrizetbe helyezett elítéltek létszáma, ezzel arányosan a magatartási szabályszegések száma is megemelkedett. Súlyos magatartási szabályszegés miatt a bv. bíró a büntetés-végrehajtási intézet előterjesztésére megszünteti a reintegrációs őrizetet, amelyről írásban értesíti az elítéltet. Komoly kockázatot hordoz magában az, hogy a büntetés-végrehajtási intézetbe történő bevonulásig - amely néhány napot, esetenként hetet is jelent - az elítélt magatartása kiszámíthatatlanná válik és a közbiztonságra veszélyt jelenthet.

Ezért a módosítás lehetőséget teremtett a szabadságvesztés ideiglenes foganatba vételének ügyész általi elrendelésére, ha ez a közbiztonság megőrzése érdekében alappal indokolható, így pl. a hosszabb tartalmú újabb szabadságvesztés kiszabásra tekintettel az elítélt szökésétől vagy elrejtőzésétől lehet, az elítélt a magatartási szabályokat, illetve az elektronikus távfelügyeleti eszköz vállalt alkalmazási szabályait súlyosan megszegte. Időtartama a bv. bíró döntéséig, illetve a még hátralévő büntetés tartamáig terjed. Az ügyész döntése ellen panasznak van helye.

A gyakorlatban többször is előfordult olyan visszás helyzet, hogy a kiutasítás hatálya alatt álló külföldi állampolgárságú elítélt reintegrációs őrizetét engedélyezték. A kiutasítás büntetés lényegével nem összeegyeztethető a reintegrációs őrizet intézménye, hiszen az ítélkező bíróság a kiutasítás elrendelésével arról foglalt állást, hogy az elítéltnak az országban tartózkodása nem kívánatos, a közbiztonságra veszélyt jelenthet. A módosítás ezt az esetkört a reintegrációs őrizet elrendelést kizáró okok közzé vette fel.

*A reintegrációs őrizet elrendelésére és megszüntetésére vonatkozó adatok
(Forrás: BVOP)*

Napjaink jogalkotása

- **A 2018. július 1-jével hatályba lépő szabályozás**

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi CXCVII. törvény lényegét tekintve technikai jellegű módosításokat tartalmaz a reintegrációs őrizet vonatkozásában.

Három esetkörrel bővült viszont a bv. bírói eljárások köre

- a kényszergyógykezelés felülvizsgálata,
- a mentesítés a végleges hatályú foglalkozástól és járművezetéstől eltiltás alól
- az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételének a hozzáférés végleges megakadályozásával történő végrehajtásának elrendelése

Az új Be. a különleges eljárások hatályos rendszerét teljesen új alapokra helyezve, a jogerős döntés után az ügydöntő határozat rendelkezésének reparálására az egyszerűsített felülvizsgálat intézményét hozta létre, ettől elkülönülten pedig öt eljárási formát szabályoz különleges eljárásként. A fenti három eljárás - mint ahogyan a bírósági mentesítés - ezek egyikében sem kapott helyet, hiszen jellegüket tekintve, nem reparálóak, másrészt a döntés kizárólag a büntetés-végrehajtás szakaszához tartozik. A bírósági mentesítés eldöntése feltétlenül igényli az ügy ismeretét, ezért az egyéniesítés érdekében és e célszerűségi szempont alapján a peres bíró hatáskörében maradt.